

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Kontor: Det Internationale Kontor
Sagsnr.: 2005-305-0201
Dok.: CHA40404

GRUNDNOTAT

om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om strafferetlige foranstaltninger til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder

og

om forslag til Rådets rammeafgørelse om en styrkelse af de strafferetlige rammer til bekæmpelse af krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder (KOM(2005)276)

Resumé

Kommissionen har fremlagt et forslag til direktiv om strafferetlige foranstaltninger til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og et forslag til rammeafgørelse om en styrkelse af de strafferetlige rammer til bekæmpelse af krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder. Med forslagene lægges der op til en harmonisering af medlemsstaternes strafferetlige regulering af krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder. Forslaget til direktiv indeholder bl.a. bestemmelser om direktivets anvendelsesområde, definitioner af hvilke overtrædelser, der skal anses for strafferetlige overtrædelser samt bestemmelser om, hvilke sanktioner der skal fastsættes for de krænkelse, der er omfattet af direktivet. Forslaget til rammeafgørelse indeholder bl.a. bestemmelser om strafniveaulet for de overtrædelser, der er omfattet af direktivet (og dermed rammeafgørelsen), bestemmelser om udvidede konfiskationsbeføjelse, fælles efterforskningshold, kompetence og koordination af retsforfølgningen, og bestemmelser om påtalekompetencen i de omhandlede sager. Forslagene vurderes på det foreliggende grundlag ikke at ville være i strid med nærhedsprincippet. Forslagene vurderes i deres nuværende udformning at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslagene vurderes ikke at ville have statsfinansielle konsekvenser af betydning. Fra dansk side finder man på nuværende tidspunkt – hvor den igangsatte høring ikke er endelig afsluttet – ikke at burde tage stilling til de væsentlige spørgsmål, herunder hjemmelsspørgsmål, som forslagene giver anledning til.

1. Baggrund

Den 15. oktober 1998 fremlagde Kommissionen en Grønbog om bekæmpelse af varemærkeforfalskning og piratkopiering i det indre marked. Grønbogen konstaterede, at varemærkeforfalskning og piratkopiering er blevet et internationalt problem med alvorlige økonomiske og sociale følger, hvad angår forbrugerbeskyttelse, navnlig for den offentlige sundhed og sikkerhed.

Kommissionen udarbejdede på baggrund af grønbogen og de indkomne høringssvar en handleplan om opfølgningen af grønbogen, der indgår i meddelelsen om samme emne, som Kommissionen fremlagde for Rådet, Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg den 30. november 2000, jf. (KOM(2000)789).

Handlingsplanen består af hasteforanstaltninger, foranstaltninger på mellemlang sigt og andre initiativer. Af pkt. 13 i meddelelsen fremgår bl.a. følgende vedrørende hasteforanstaltninger:

”13. Kommissionen vil forelægge et forslag til direktiv, som sikrer et mere velfungerende indre marked på området. TRIPS-aftalen indeholder mindsteregler for håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder, som anvendes i alle medlemsstater, og Kommissionen påtænker derfor kun at træffe foranstaltninger med henblik på at tilvejebringe forbedringer i forhold til TRIPS-aftalen.”

Endvidere fremgår følgende af pkt. 21 vedrørende foranstaltninger på mellemlang sigt:

”21. Kommissionen vil undersøge, om der med hjemmel i TEU-traktatens artikel 34 (afsnit VI) skal forelægges forslag til fastsættelse af mindsteregler for, hvad der udgør kriminelle handlinger, og hvilke straffe der skal idømmes herfor. Den vil desuden undersøge mulighederne for at videreudvikle toldforskrifterne på dette område. Det konkrete initiativ kunne bestå i at tilnærme de minimumsstraffe, der i medlemsstaterne gælder for krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, og foretage en indbyrdes tilnærmelse af de strafferetlige sanktioner i forbindelse med de forskellige former for intellektuelle ejendomsrettigheder.”

Det Europæiske Råd opfordrede den 20. og 21. marts 2003 Kommissionen og medlemsstaterne til at forbedre udnyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder ved at fremme foranstaltninger til bekæmpelse af varemærkeforfalskning og piratkopiering.

Den 29. april 2004 blev direktiv 2004/48/EF om håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder vedtaget. Formålet med direktivet er indbyrdes at tilnærme medlemsstaternes lovgivninger med henblik på at sikre et højt, ækvivalent og ensartet beskyttelsesniveau i det indre marked. Direktivet finder anvendelse på enhver krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, der er

fastsat i fællesskabsretten og/eller medlemsstaternes nationale lovgivning. Direktivet omhandler civilretlige og administrative foranstaltninger, procedurer og retsmidler.

Den 19. juli 2005 fremlagde Kommissionen forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om strafferetlige foranstaltninger til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og forslag til Rådets rammeafgørelse om en styrkelse af de strafferetlige rammer til bekæmpelse af krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder (KOM(2005)276). Forslagene er modtaget i dansk sprogversion i Rådet den 12. september 2005.

2. Forslagenes indhold

2.1. Direktivforslaget

Direktivforslaget om strafferetlige foranstaltninger til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab artikel 95 (foranstaltninger vedr. det indre marked).

Forslaget har ifølge præambelen til formål at supplere Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF om håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, der foreskriver civilretlige og administrative foranstaltninger, procedurer og retsmidler. Direktivforslaget tager sigte på at harmonisere medlemsstaternes lovgivning med hensyn til definitionen af strafferetlige overtrædelser og mulige sanktioner.

Forslaget indeholder navnlig følgende bestemmelser:

- Formål og anvendelsesområde (artikel 1)
- Definition af juridisk person (artikel 2)
- Den strafferetlige overtrædelse (artikel 3)
- Sanktioner (artikel 4)

Herudover indeholder forslaget en bestemmelse om gennemførelse (artikel 5) og en bestemmelse om direktivets ikrafttræden (artikel 6) samt en bestemmelse om, hvem direktivet er rettet til (artikel 7).

2.1.1. Formål og anvendelsesområde

Artikel 1 fastlægger direktivets anvendelsesområde.

Direktivforslaget indfører de nødvendige strafferetlige foranstaltninger til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, jf. stk. 1.

Det følger videre af stk. 2, at de strafferetlige foranstaltninger finder anvendelse på de intellektuelle ejendomsrettigheder, der er fastsat i fællesskabslovgivningen og/eller medlemsstaternes lovgivning. Udtrykket ”intellektuelle ejendomsrettigheder” dækker samtlige intellektuelle ejendomsrettigheder. Kommissionens erklæring 2005/295/EF vedrørende artikel 2 i direktiv 2004/48/EF indeholder en liste over disse rettigheder. Listen finder anvendelse, uden at det berører strengere bestemmelser i medlemsstaterne.

På listen er følgende rettigheder nævnt: ophavsrettigheder, ophavsretsbeslægtede rettigheder, databasefremstillersens sui generis-ret, rettigheder tilhørende frembringeren af et halvlederprodukts topografi, varemærkerettigheder, designrettigheder, patentrettigheder, herunder rettigheder afledt af supplerende beskyttelsescertifikater, geografiske betegnelser, brugsmodele rettigheder, sortsbeskyttelsesrettigheder og handelsnavne, for så vidt disse er beskyttet som eksklusive ejendomsrettigheder efter den pågældende nationale ret.

2.1.2. Definition af juridisk person

I artikel 2 er begrebet ”juridisk person” defineret. Heraf fremgår det, at ”juridisk person” i direktivforslaget skal forstås som enhver retlig enhed, der har denne status i henhold til gældende national lovgivning, dog ikke stater og andre offentlige organer under udøvelsen af suveræne rettigheder samt offentligretlige organer under udøvelsen af suveræne rettigheder samt offentligretlige internationale organisationer.

2.1.3. Strafferetlig overtrædelse

Efter artikel 3 skal enhver forsætlig krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed, der er handelsrelateret, samt forsøg på, medvirken og opfordring til en sådan krænkelse betegnes som en strafferetlig overtrædelse.

Kriteriet ”handelsrelateret” stammer – ifølge den ledsagende begrundelse – fra artikel 61 i aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder (TRIPs), der blev indgået den 15. april 1994, og som gælder for alle medlemmer af Verdenshandelsorganisationen (WTO). Artikel 61 foreskriver følgende:

”Medlemmerne skal fastsætte strafferetlige procedure og straffe i det mindste i de tilfælde, hvor der er tale om forsætlig varemærkeforfalskning eller piratkopiering af ophavsretligt beskyttet materiale i kommercielt omfang. Sanktionerne skal omfatte

frihedsstraf og/eller bøder, der er tilstrækkelige til at virke afskrækkende og i overensstemmelse med straffeniveauet for forbrydelser af tilsvarende omfang. Om nødvendigt skal sanktionerne også omfatte beslaglæggelse, konfiskation og tilintetgørelse af de varer, der betegner en krænkelse, samt af alle materialer og redskaber, der hovedsagelig er blevet anvendt til at begå lovovertrædelsen. Medlemmerne kan fastsætte strafferetlige procedurer og straffe i andre tilfælde af krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, navnlig dersom de begås forsætligt og har kommercielt omfang.”

Krænkelsen skal efter bestemmelsen være forsætlig uden at dette – ifølge den ledsagende begrundelse – berører de særlige ansvarsordninger, der er indført, f.eks. ansvarsordningen for tjenesteydere på internettet ifølge artikel 12-15 i direktiv 2000/31/EF om elektronisk handel.

2.1.4. Sanktioner

For de krænkelse, som er omfattet af artikel 3, skal medlemsstaterne indføre følgende sanktioner, jf. artikel 4, stk. 1:

- a) Fysiske personer: frihedsberøvende straffe
- b) Fysiske og juridiske personer: i) bøder og ii) konfiskation af genstanden, de redskaber og produkter, der stammer fra overtrædelserne, eller de varer, hvis værdi svarer til disse produkter.

For de overtrædelser, der er nævnt i artikel 3, skal følgende sanktioner også finde anvendelse i særlige tilfælde, jf. artikel 4, stk. 2:

- a) tilintetgørelse af de varer, der udgør en krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed,
- b) delvis eller fuldstændig, definitiv eller midlertidig lukning af den virksomhed eller den forretning, der hovedsagelig har været impliceret i krænkelsen,
- c) midlertidigt eller varigt forbud mod at drive virksomhed,
- d) anbringelse under retligt tilsyn
- e) likvidation
- f) udelukkelse fra at modtage offentlige tilskud eller støtte
- g) offentliggørelse af retsafgørelserne.

2.1.5. Gennemførelse og ikrafttræden

Artikel 5 fastlægger kravene til medlemsstaternes gennemførelse af direktivet, og artikel 6 indeholder en bestemmelse om direktivets ikrafttræden, mens artikel 7 fastlægger, at direktivet er rettet til medlemsstaterne.

2.2. Forslaget til rammeafgørelse

Forslaget til rammeafgørelse om en styrkelse af de strafferetlige rammer til bekæmpelse af krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder er fremsat under henvisning til traktaten om Den Europæiske Union, særlig artikel 31 (om fælles handling mellem medlemsstaterne med henblik på at forbedre det retlige samarbejde i kriminalsager) og artikel 34, stk. 2, litra b (om Rådets foranstaltninger for at fremme samarbejdet, herunder ved vedtagelse af rammeafgørelser om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lov og administrative bestemmelser).

Forslaget, der supplerer direktivforslaget, jf. ovenfor pkt. 2.1., har ifølge præamblen til formål nærmere at harmonisere medlemsstaternes lovgivningsmæssige og forskriftsmæssige bestemmelser vedrørende krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder samt at lette og fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne for at straffe disse overtrædelser.

Hensigten er således at gennemføre en harmonisering af bl.a. strafferammerne for fysiske og juridiske personer, at indføre bestemmelser, der letter gennemførelsen af strafferetlige efterforskninger, samt at indføre regler vedrørende kompetence og koordination af retsforfølgningen.

Forslaget til rammeafgørelse indeholder navnlig følgende bestemmelser:

- Formål (artikel 1)
- Sanktioner (artikel 2)
- Udvidede konfiskationsbeføjelser (artikel 3)
- Fælles efterforskningshold (artikel 4)
- Kompetence og koordinering af retsforfølgningen (artikel 5)
- Påtalekompetence (artikel 6)

Herudover indeholder forslaget en bestemmelse om gennemførelse (artikel 7) og en bestemmelse om rammeafgørelsens ikrafttræden (artikel 8).

2.2.1. Rammeafgørelsens formål

Artikel 1 i udkastet til rammeafgørelse fastsætter formålet med rammeafgørelsen, som er at supplere bestemmelserne i det fremlagte direktivudkast med andre og nærmere strafferetlige foranstaltninger.

2.2.2. Sanktioner

Artikel 2 vedrører straffniveauet.

Efter stk. 1 træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at fysiske personer, der har begået en overtrædelse efter artikel 3 i direktivudkastet, kan straffes med en maksimumsstraf på mindst fire års fængsel, når overtrædelsen er begået inden for rammerne af en kriminel organisation, jf. udkast til rammeafgørelse om bekæmpelse af organiseret kriminalitet, eller når overtrædelsen medfører en sundheds- eller sikkerhedsrisiko.

Medlemsstaterne skal efter stk. 2 træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at fysiske eller juridiske personer, der har begået en overtrædelse efter artikel 3 i direktivudkastet, idømmes sanktioner, der er effektive, proportionale og afskrækkende. Disse sanktioner omfatter efter udkastet strafferetlige bøder og administrative bøder:

- a) et maksimumsbeløb på mindst 100.000 euro for overtrædelse, der ikke tilhører den groveste kategori og
- b) et maksimumbeløb på mindst 300.000 euro for de tilfælde, der er nævnt i stk. 1.

Det følger af stk. 3, at der skal være mulighed for idømme strengere straffe end nævnt i stk. 1 og 2, bl.a. hvis der er risiko for død eller handicap.

Ifølge den ledsagende begrundelse tager betegnelsen sundheds- eller sikkerhedsrisiko sigte på de tilfælde, hvor det varemærkeforfalskede produkt, der er sat på markedet, direkte indebærer en risiko for sygdom eller ulykke. Hvis der foreligger en risiko, der kan få alvorlige følger, som f.eks. død eller handicap, skal der som nævnt kunne idømmes højere straffe.

2.2.3. Udvidede konfiskationsbeføjelser

Artikel 3 vedrører udvidede beføjelser til konfiskation.

Efter artikel 3 træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger med hensyn til hel eller delvis konfiskation af varer, der tilhører en fysisk eller juridisk person, der er dømt i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 3 i rammeafgørelse 2005/212/RIA af 24. februar 2005 om konfiskation af udbytte, redskaber og formuegoder fra strafbart forhold, i hvert fald når disse lovovertrædelser begås inden for rammerne af en kriminel organisation, jf. udkast til rammeafgørelse om bekæmpelse af organiseret kriminalitet, og når lovovertrædelserne medfører en sundheds- og sikkerhedsrisiko.

2.2.4. Fælles efterforskningshold

Det følger af artikel 4 – der vedrører fælles efterforskningshold – at rettighedshavere eller deres repræsentanter og eksperter skal have mulighed for at deltage i efterforskninger af lovovertrædelser, som omhandlet i artikel 3 i direktivudkastet, der ledes af de fælles efterforskningshold.

Rammerne for oprettelse af fælles efterforskningshold er fastlagt i rammeafgårelsen af 13. juni 2002 om fælles efterforskningshold (EFT L 162 af 20. juni 2002).

2.2.5. Kompetence og koordination af retsforfølgningen

Artikel 5 vedrører kompetence og koordinering af retsforfølgningen.

Hver medlemsstat sørger for, at dens kompetence mindst omfatter de tilfælde, hvor en lovovertrædelse, som omhandlet i artikel 3 i direktivudkastet, helt eller delvis er begået på dens område, jf. stk. 1.

Hvis mere end én medlemsstat har kompetence med hensyn til en handling, som omhandlet i artikel 3 i direktivudkastet, og har mulighed for at indlede retsforfølgning baseret på de samme forhold, samarbejder de pågældende medlemsstater for at afgøre, hvem der skal retsforfølge gerningsmændene med henblik på om muligt at samle retsforfølgningen i en enkelt medlemsstat. Med henblik herpå betjener medlemsstaterne sig i givet fald af Eurojust, jf. stk. 2.

Efter artikel 5, stk. 3, skal der med henblik på anvendelsen af stk. 2, i nedenstående rækkefølge tages hensyn til følgende tilknytningskriterier:

- a) den medlemsstat, på hvis område handlingerne blev begået
- b) den medlemsstat, som gerningsmanden er statsborger i eller har fast bopæl i,
- c) den medlemsstat, på hvis område den juridiske person, for hvis regning lovovertrædelsen blev begået, har sit hjemsted
- d) den medlemsstat, på hvis område ofret har bopæl eller har sit hjemsted
- e) den medlemsstat, på hvis område gerningsmanden blev fundet.

2.2.6. Påtalekompetencen

Artikel 6 vedrører kompetencen til at igangsætte det strafferetlige initiativ.

Det følger af artiklen, at medlemsstaterne sikrer, at undersøgelser eller retsforfølgning i forbindelse med lovovertrædelser, der er omfattet af artikel 3 i direktivudkastet, ikke afhænger af, om et offer for lovovertrædelsen indgiver anmeldelse eller fremsætter anklage, i det mindste ikke hvis handlingerne blev begået på medlemsstatens område.

2.2.7. Gennemførelse og ikrafttræden

Artikel 7 fastlægger kravene til medlemsstaternes gennemførelse af rammeafgørelsen, mens artikel 8 indeholder en bestemmelse om rammeafgørelsens ikrafttræden.

3. Gældende dansk ret

I Danmark er immaterielle rettigheder bl.a. reguleret i ophavsretsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 725 af 6. juli 2005, patentloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1136 af 16. november 2004, brugsmodelloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 367 af 9. juni 1998, varemærkeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 782 af 30. august 2001, designloven, jf. lov nr. 1259 af 20. december 2000, chiploven (halvlederprodukters udformning, topografi, chips), jf. lov nr. 778 af 9. december 1987, og plantenyhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 145 af 1. marts 2001, som ændret ved lov nr. 967 af 4. december 2002.

I langt de fleste retssager i Danmark om immaterialretlige krænkelse nedlægges der i praksis påstand om civilretlige sanktioner f.eks. i form af erstatning, hvorimod det er meget sjældent, at der alene nedlægges påstand om straf eller både straf og erstatning for sådanne krænkelse.

3.1. Retshåndhævelsesdirektivet

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/58/EF af 29. april 2004 om håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder (retshåndhævelsesdirektivet) finder anvendelse på enhver krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, der er fastsat i fællesskabsretten og/eller medlemsstaternes nationale lovgivning. Direktivet omhandler civilretlige og administrative foranstaltninger, procedurer og retsmidler. Formålet med direktivet er at skabe et ensartet højt niveau for håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

Det fremgår af præambelbetragtning nr. 2 til nærværende direktivforslag, at direktivet skal supplere retshåndhævelsesdirektivet vedrørende de strafferetlige bestemmelser.

De to direktiver overlapper hinanden på to områder: Dels vedrørende spørgsmålet om tilintetgørelse af varer, der udgør en krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed, jf. retshåndhævelsesdirektivets artikel 10, stk. 1, litra c, og nærværende direktivforslags artikel 4, stk. 2, litra a, dels vedrørende spørgsmålet om offentliggørelse af retsafgørelse, jf. retshåndhævelsesdirektivets artikel 15 og nærværende direktivforslags artikel 4, stk. 1, litra g.

Der er i november 2005 fremsat lovforslag fra økonomi- og erhvervsministeren og justitsministeren med henblik på at gennemføre retshåndhævelsesdirektivet i dansk ret, jf. herved lovforslag nr. L 48 af 9. november 2005 til ændring af patentloven, ophavsretsloven m.v. og lovforslag nr. L 67 af 16. november 2005 til ændring af retsplejeloven. Det er efter lovforslagene tanken, at lovændringerne skal træde i kraft henholdsvis den 1. januar 2006 og den 1. april 2006.

3.2. Strafferetlige bestemmelser og sanktioner

3.2.1. I henhold til ophavsretslovens § 76, stk. 1, straffes forsætlige eller uagtsomme krænkelser af ophavsretten, nærtstående rettigheder og andre overtrædelser af bestemmelserne i ophavsretsloven med bøde.

Forsætlige krænkelser af ophavsretten og nærtstående rettigheder, der er begået under skærpende omstændigheder (piratvirksomhed), kan medføre straf af fængsel i indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 76, stk. 2, 1. pkt. I de tilfælde, hvor der er tale om særlig grove ophavsretskrænkelser, herunder med uberettiget vinding for øje, kan straffen stige til fængsel i indtil 6 år, jf. straffelovens § 299 b.

Som skærpende omstændigheder anses ifølge § 76, stk. 2, 2. pkt., overtrædelser, der sker erhvervmæssigt, hvis der fremstilles eller spredes et betydeligt antal eksemplarer til almenheden, eller hvis værker og frembringelser stilles til rådighed på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt ("on-demand" f.eks. på Internettet).

Tilrådgighedsstillelse af piratkopier on-demand f.eks. via Internettet anses således som en skærpende omstændighed, uanset at der ikke er tale om erhvervmæssig spredning af værket. Beskrivelsen af, hvad der anses for skærpende omstændigheder er ikke udtømmende, men dækker de typisk forekommende tilfælde, jf. forarbejderne til lov nr. 352 af 19. maj 2004.

Strafferammen i ophavsretslovens § 76, stk. 2, 1. pkt., blev forhøjet til fængsel i 1 år og 6 måneder ved lov nr. 352 af 19. maj 2004 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, markedsføringsloven og ophavsretsloven (IT-kriminalitet m.v.). Ved samme lov blev overbygningsbestemmelsen i straffelovens § 299 b indsat. Loven trådte i kraft den 1. juli 2004.

Det følger af patentlovens § 57, stk. 1, 1. pkt., at straffen for forsætlige krænkelser af den eneret, som patent medfører (patentindgreb), straffes med bøde.

Straffen kan under skærpende omstændigheder, herunder navnlig hvis der ved overtrædelserne tilsigtes en betydelig og åbenbar retsstridig vinding, stige til fængsel i indtil 1 år, jf. stk. 1, 2. pkt. De skærpende omstændigheder, der i givet fald kan begrunde fængsel i indtil 1 år, kan være gen-

tagelsestilfælde eller fortsat krænkelse trods advarsler fra patenthaverens side, eller grov udnyttelse af en særlig ringe mulighed for opdagelse, f.eks. anvendelse af fremgangsmåder til fremstilling af et produkt, jf. patentlovens § 3, stk. 1, nr. 3.

Efter varemærkelovens § 42, stk. 1, 1. pkt., straffes forsætlig krænkelse af en varemærkeret, der er stiftet ved registrering eller brug, med bøde. Under særlig skærpende omstændigheder, herunder navnlig hvis der ved overtrædelsen tilsigtes en betydelig og åbenbar retsstridig vinding, kan straffen stige til fængsel i 1 år, jf. § 42, stk. 1, 2. pkt.

Forsætligt indgreb i den eneret, som en brugsmodelregistrering medfører, straffes efter § 39, stk. 1, 1. pkt., i brugsmodelloven med bøde. Under skærpende omstændigheder, herunder navnlig hvis der ved overtrædelsen tilsigtes en betydelig og åbenbar retsstridig vinding, kan straffen stige til fængsel i indtil 1 år, jf. § 39, stk. 1, 2. pkt.

Det følger af § 36, stk. 1, 1. pkt., i designloven, at forsætlige indgreb i en designret (designindgreb) straffes med bøde. Under skærpende omstændigheder, herunder navnlig hvis der ved overtrædelsen tilsigtes en betydelig og åbenbar retsstridig vinding, kan straffen stige til fængsel i indtil 1 år, jf. § 36, stk. 1, 2. pkt.

Efter chiplovens § 16, stk. 1, straffes med bøde den, der – medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning – forsætligt overtræder lovens § 6, stk. 1, (eneretten til typografi). Efter § 16, stk. 3, kan straffen under skærpende omstændigheder stige til hæfte (hvilket efter afskaffelsen af hæftestrafen er ensbetydende med fængsel i 4 måneder).

I henhold til plantenyhedslovens § 26, stk. 1, straffes med bøde den, der overtræder lovens § 16, stk. 1 (anvendelse af plantenyhed uden betaling af licens), stk. 3 (formering af en plantenyhed m.v. uden betaling af licens) eller stk. 4 (brug af materiale af plantenyhed m.v.). Endvidere straffes med bøde den, der overtræder lovens § 11, stk. 1 (manglende betegnelse ved sortsnavn) eller undlader at efterkomme påbud meddelt i henhold til § 20.

Der er ikke i den ovennævnte lovgivning fastsat niveau for bødestørrelsen i sager om forsætlige eller uagtsomme krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

3.2.2. Det følger af straffelovens § 21, stk. 1, at handlinger, der sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse, straffes som forsøg, når denne ikke fuldbyrdes. Hvis der ikke fremgår andet, straffes der kun for forsøg, når der for lovovertrædelsen kan idømmes en straf, der overstiger fængsel i 4 måneder, jf. straffelovens § 21, stk. 3.

Den, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket ved en strafbar handling, kan straffes for medvirken efter straffelovens § 23.

Straffelovens bestemmelser i § 21 (forsøg) og § 23 (medvirken) finder tilsvarende anvendelse ved overtrædelser af særlovgivningen.

3.3. Andre foranstaltninger

3.3.1. Inddragelse, overdragelse, tilintetgørelse m.v.

3.3.1.1. Ophavsretslovens § 84, stk. 1, giver mulighed for ved dom at inddrage ulovligt fremstillede eksemplarer til fordel for den forurettede eller overdrage disse til den forurettede mod betaling af vederlag, der ikke overstiger fremstillingsomkostningerne.

Ved inddragelse får rettighedshaveren eksemplarerne udleveret vederlagsfrit. Ved overdragelse skal rettighedshaveren betale et beløb, der ikke må overstige fremstillingsomkostningerne. Ifølge forarbejderne til ophavsretsloven fra 1961 er det op til domstolene, om der skal ske inddragelse eller overdragelse.

Det følger af § 84, stk. 2, 1. pkt., at retten kan bestemme, at de ulovlige eksemplarer skal tilintetgøres eller på anden måde gøres uanvendelige til ulovlig brug. Ifølge § 84, stk. 2, 2. pkt., kan retten endvidere tillade, at de ulovlige eksemplarer gøres tilgængelige for almenheden, hvis det skønnes rimeligt under hensyn til eksemplarenes kunstneriske eller økonomiske værdi eller omstændighederne i øvrigt. Der skal i så fald betales erstatning og godtgørelse til rettighedshaveren.

Ifølge § 84, stk. 3, gælder reglerne om inddragelse, tilintetgørelse m.v., også for anvendelse af tryksatser, klicheer, forme og andet, som kan tjene til ulovlig fremstilling eller brug af værket eller frembringelsen. Bestemmelsen er ikke begrænset til krænkelser begået i erhvervmæssigt øjemed.

Foranstaltningerne kan efter § 84, stk. 4, også anvendes over for en krænker i god tro, dog ikke i forhold til personer, der i god tro har taget kopier til privat brug i henhold til privatkopieringsreglen i § 12, stk. 1, eller som i god tro har fremstillet eksemplarer på baggrund af et ulovligt forlæg efter ophavsretslovens § 11, stk. 3.

Det følger af § 84, stk. 5, at bygninger ikke kan kræves inddraget, tilintetgjort m.v. Foranstaltningerne efter § 84 kan endvidere ikke pålægges under en fogedforbudssag, men alene ved endelig dom.

Ophavsretslovens § 84 foreslås ændret med det fremsatte lovforslag til gennemførelse af retshåndhævelsesdirektivet (L 48 af 9. november 2005), således at det klart kommer til at fremgå, at bestemmelserne omfatter de foranstaltninger der er nævnt i direktivet – dvs. ”tilbagekaldelse fra handlen”, ”endelig fjernelse fra handlen” og ”tilintetgørelse”. Forslaget omhandler dog kun civilretlige sager.

3.3.1.2. Både patentloven, brugsmodelloven, varemærkeloven, designloven og chiploven indeholder hjemmel til, at retten kan træffe afgørelse til forebyggelse af yderligere krænkelse, herunder at det krænkende produkt skal ændres på en nærmere angivet måde, tilintetgøres eller udleveres til den forurettede, jf. patentlovens § 59, stk. 1, brugsmodellovens § 41, varemærkelovens § 44, designlovens § 38, stk. 1, og chiplovens § 15.

Bestemmelserne er ikke udtømmende, og retten vil derfor kunne træffe afgørelse om, hvilken foranstaltning der må antages, at kunne forebygge misbrug.

I det fremsatte lovforslag vedrørende retshåndhævelsesdirektivet (L 48 af 9. november 2005) foreslås foranstaltningerne i den gældende lovgivning udvidet til også at omfatte ”tilbagekaldelse fra handlen” og ”endelig fjernelse fra handlen”.

For så vidt angår patenter og design gælder der endvidere en særlig bestemmelse for et krænkende produkt erhvervet i god tro. Det følger således af patentlovens § 59, stk. 1, 3. pkt., og designlovens § 38, stk. 1, 2. pkt., at såfremt produkterne er erhvervet i god tro, og den pågældende erhverver ikke selv har krænkede den intellektuelle ejendomsret, vil retten ikke kunne træffe foranstaltninger i forhold til den pågældende genstand.

Efter den gældende patentlovs § 59, stk. 1, kan retten for at forebygge misbrug bestemme, at apparater, redskaber eller andet, hvis anvendelse vil indebære et patentindgreb, skal ændres på en nærmere angivet måde eller tilintetgøres.

Den øvrige lovgivning på det immaterialretlige område indeholder ikke bestemmelser om korrigerende foranstaltninger i forhold til redskaber, der stammer fra overtrædelsen.

Med det fremsatte lovforslag til gennemførelse af retshåndhævelsesdirektivet (L 48 af 9. november 2005) foreslås det, at der i de øvrige love indsættes bestemmelser om, at korrigerende foranstaltninger om tilbagekaldelse fra handlen, endelig fjernelse fra handlen, tilintetgørelse, udlevering til den forurettede og ændring af genstanden på nærmere angivet måde, tillige skal finde anvendelse på apparater, materialer og redskaber, der primært har været anvendt til ulovlige produktion.

3.3.1.3. Den gældende lovgivning på det immaterialretlige område indeholder ikke hjemmel til at lukke virksomheder, der har krænket intellektuelle ejendomsrettigheder, ligesom der i den gældende lovgivning ikke er hjemmel til at anbringe virksomheder eller personer under retligt tilsyn, hvis de forsætligt har krænket intellektuelle ejendomsrettigheder. Endvidere er der ikke hjemmel til udelukkelse fra at modtage offentlige tilskud eller støtte i tilfælde af dom for forsætlige krænkelser af intellektuelle ejendomsrettigheder.

3.3.2. Konfiskation

Straffeloven indeholder i §§ 75-77 a generelle konfiskationsbestemmelser.

Det følger af straffelovens § 75, stk. 1, at udbyttet ved en strafbar handling eller hertil svarende beløb hel eller delvis kan konfiskeres. Hvis det ikke er muligt at fastslå beløbets størrelse, kan der konfiskeres et beløb, som skønnes at svare til det indvundne udbytte.

Efter § 75, stk. 2, kan der – såfremt det må anses for påkrævet for at forebygge yderligere lovovertrædelser, eller særlige omstændigheder i øvrigt taler derfor – ske konfiskation af 1) genstande, der har været brugt eller bestemt til at bruges ved en strafbar handling, 2) genstande, der er frembragt ved en strafbar handling, og 3) genstande, med hensyn til hvilke der i øvrigt er begået en strafbar handling.

I stedet for konfiskation af de i stk. 2 nævnte genstande kan der konfiskeres et beløb svarende til deres værdi eller en del heraf, jf. § 75, stk. 3. Ligeledes vil der i stedet for konfiskation kunne træffes bestemmelse om foranstaltninger vedrørende genstandene til forebyggelse af yderligere lovovertrædelser (f.eks. påbud om lovliggørelse), jf. § 75, stk. 4.

Straffelovens § 76 indeholder bestemmelser om, hos hvem konfiskation i medfør af § 75 kan finde sted, og § 76 giver mulighed for konfiskation, uden at anklagemyndigheden kan bevise en forbindelse mellem en konkret forbrydelse og det konfiskerede. Bestemmelsen i § 76 indeholder endvidere særregler om konfiskation hos andre end den skyldige.

Straffelovens § 77 regulerer forholdet mellem konfiskations- og erstatningskrav, og § 77 a regulerer adgangen til konfiskation i rent forebyggende (politimæssigt) øjemed.

De ovenstående regler finder i medfør af straffelovens § 2 ligeledes anvendelse på overtrædelser af særlovgivningen.

3.3.3. Forbud mod at drive virksomhed

Straffelovens §§ 78-79 indeholder bestemmelser om rettighedsfrakendelse.

Efter straffelovens § 78, stk. 2, kan en person, der er dømt for strafbart forhold, udelukkes fra at udøve virksomhed, som kræver en særlig offentlig autorisation eller godkendelse, såfremt det udviste forhold begrundes en nærliggende fare for misbrug af stillingen eller hvervet.

Endvidere kan en person, som udøver en af de i § 78, stk. 2, omhandlede virksomheder, ved dom for strafbart forhold frakendes retten til fortsat at udøve den pågældende virksomhed eller til at udøve den under visse former, såfremt det udviste forhold begrundes nærliggende fare for misbrug af stillingen, jf. straffelovens § 79, stk. 1.

Når særlige omstændigheder taler derfor, vil § 79, stk. 1, ligeledes kunne finde anvendelse ved udøvelse af anden virksomhed, dvs. virksomheder, hvor der ikke kræves en speciel autorisation. Endvidere vil § 79, stk. 1, kunne benyttes ved frakendelse af retten til at være stifter af eller direktør eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar, et selskab eller en forening, som kræver særlig offentlig godkendelse, eller en fond. Er henvises til § 79, stk. 2.

Frakendelsen sker for et tidsrum fra 1 til 5 år, regnet fra endelig dom, eller indtil videre, jf. nærmere § 79, stk. 3.

3.3.4. Offentliggørelse af afgørelser

Dansk ret indeholder i dag ikke bestemmelser om offentliggørelse af domme på det immaterialretlige område.

Med lovforslaget til gennemførelse af retshåndhævelsesdirektivet (L 48 af 9. november 2005) lægges der op til at indføre bestemmelser i den immaterialretlige lovgivning, der giver retten hjemmel til – på begæring – at bestemme, at dommen skal offentliggøres i sin helhed eller i uddrag. Da retshåndhævelsesdirektivet alene angår det civilretlige område, er det ikke tanken, at forslaget skal gælde for straffesager.

Det fremsatte lovforslag lægger endvidere op til, at offentliggørelsen skal ske for krænkerens regning, og at offentliggørelsen skal ske på en så fremtrædende måde, som det med rimelighed kan forlanges.

Retsplejeloven indeholder i kapitel 3 a regler om aktindsigt. Endvidere følger det af retsplejelovens § 1017 d, at domme og kendelser i straffesager kun må gengives offentligt, når de er ano-

nymiseret, således at sigtedes, tiltaltes, forurettedes eller vidners identitet ikke fremgår. Overtrædelse heraf straffes med bøde.

Endvidere indeholder straffelovens §§ 152-152 f bestemmelser, som kriminaliserer uberettiget videregivelse af fortrolige oplysninger, herunder oplysninger om strafbare forhold. Nærmere bestemmelser om, hvornår det kan ske videregivelse af oplysninger om strafbare forhold er fastsat i henholdsvis forvaltningsloven og persondataloven.

3.4. Juridiske personer

Der kan efter straffelovens § 306 pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel (§§ 25-27) for overtrædelser af straffeloven.

Det følger af straffelovens § 25, at juridiske personer kan straffes med bøde.

Endvidere følger det af straffelovens § 26, at strafansvar for selskaber m.v. omfatter enhver juridisk person, herunder bl.a. statslige myndigheder, medmindre andet er bestemt. Statslige myndigheder kan dog alene straffes i anledning af overtrædelser, der begås ved udøvelse af virksomhed, der svarer til eller kan sidestilles med virksomhed udøvet af private, jf. straffelovens § 27, stk. 2. Myndigheders bødeansvar omfatter således ikke handlinger, der må opfattes som led i myndighedsudøvelse.

Endelig følger det af straffelovens § 27, stk. 1, 1. pkt., at strafansvar for en juridisk person forudsætter, at der inden for dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes en eller flere til den juridiske person knyttede personer eller den juridiske person som sådan.

Uagtet det i bemærkningerne til lov nr. 474 af 12. juni 1996, der fastsatte reglerne om strafansvar for juridiske personer i straffeloven, er forudsat, at virksomhedsansvaret som udgangspunkt er det primære, udelukker bestemmelserne ikke, at der tillige rejses tiltale mod en eller flere fysiske personer. I Retsudvalgets betænkning over lovforslaget afgivet den 7. maj 1996 (Folketingstidende 1995-96, Tillæg B, side 784) er det i øvrigt anført, at Retsudvalgets flertal har bemærket sig, at der ikke med lovforslaget er tilsigtet en indskrænkning i den hidtidige praksis om, at såvel en virksomhed som en overordnet kan straffes.

Juridiske personer vil kunne pålægges strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel for krænkelse af ophavsrettigheder m.v., patenter, varemærker, brugsmodeller, design og plantenyheder, jf. ophavsretslovens § 80, patentlovens § 57, stk. 2, varemærkelovens § 42, stk. 3, brugsmodellens § 39, stk. 2, designlovens § 36, stk. 2, og plantenyhedslovens § 26, stk. 4.

For krænkelse af eneretten til en halvleders topografi vil selskaber kunne pålægges et bødeansvar, jf. chiplovens § 16, stk. 2.

3.5. Fælles efterforskningshold

Med konventionen af 29. maj 2000 om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den Europæiske Unions medlemsstater (EU-retshjælpskonventionen) og rammeafgårelsen af 13. juni 2002 om fælles efterforskningshold er der på EU-plan vedtaget regler om oprettelse af fælles efterforskningshold.

Reglerne er – i det omfang de har nødvendiggjort ændringer i dansk ret – gennemført ved lov nr. 258 af 8. maj 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet og lov om international fuldbyrdelse af straf m.v., som trådte i kraft den 1. juli 2002. Danmark har efterfølgende tiltrådt EU-retshjælpskonventionen.

Reglerne i EU-retshjælpskonventionen og i rammeafgårelsen om oprettelse af fælles efterforskningshold indebærer bl.a., at de kompetente myndigheder i to eller flere medlemsstater ved en fælles aftale kan oprette fælles efterforskningshold med henblik på strafferetlig efterforskning i en eller flere af de medlemsstater, der opretter holdet.

Fælles efterforskningshold kan især oprettes, hvis en medlemsstats efterforskning af strafbare handlinger nødvendiggør en vanskelig og krævende efterforskning, der har forbindelse til andre medlemsstater, eller hvis flere medlemsstater er i færd med at efterforske strafbare handlinger, der som følge af sagens omstændigheder kræver, at de berørte medlemsstater koordinerer og afstemmer deres indsats.

I den udstrækning der er hjemmel herfor i den nationale ret i de berørte medlemsstater eller i eventuelle juridiske instrumenter, der finder anvendelse mellem dem, kan det aftales, at andre end repræsentanter for de kompetente myndigheder i de medlemsstater, der opretter det fælles efterforskningshold, kan deltage i holdets arbejde. Der kunne f.eks. være tale om embedsmænd fra organer, der er oprettet i medfør af Traktaten, såsom Europol, jf. EU-retshjælpskonventionens artikel 13, stk. 12, og rammeafgårelsens artikel 1, stk. 12.

3.6. Kompetence og koordinering af retsforfølgningen

Straffelovens §§ 6-9 indeholder reglerne om dansk strafmyndighed (jurisdiktion). Der følger af

straffelovens § 6, stk. 1, nr. 1, at handlinger, som foretages i den danske stat, hører under dansk straffemyndighed.

Straffelovens § 7, stk. 1 og 2, tillægger danske myndigheder jurisdiktionskompetence over for danske statsborgere og udlændinge, der er bosat her, og udlændinge der er hjemmehørende i de nordiske lande.

Derudover indeholder straffelovens § 8 en række bestemmelser, der medfører, at handlinger foretaget uden for den danske stat, uden hensyn til hvor gerningsmanden hører hjemme, alligevel hører under dansk straffemyndighed.

I de tilfælde, hvor en handlingstrafbarhed afhænger af eller påvirkes af en indtråd eller tilsigtet følge, betragtes handlingen tillige som foretaget dér, hvor virkningen er indtrådt eller tilsigtet at skulle indtræde, jf. straffelovens § 9. Bestemmelsen supplerer således straffelovens § 6.

Dansk ret indeholder ikke særlige bestemmelser om kompetence og koordinering af retsforfølgningen ved sager om krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, der berører flere EU-lande.

3.7. Påtalemyndighed

Det følger af straffelovens § 683, at alle spørgsmål om straf, som ikke i medfør af særlig hjemmel i lovgivningen afgøres uden særlig straffesag eller behandles i den borgerlige retsplejes former eller henhører under særlige domstole, behandles efter reglerne i fjerde bog i retsplejeloven. Det samme gælder sager om oprejsning i anledning af strafferetlig forfølgning, jf. kapitel 93 a (om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning).

Retsplejelovens § 989 indeholder reglerne om, hvilke sager, der skal behandles efter reglerne i den borgerlige retsplejes former. Det følger heraf, at straffesager, der påtales af private, behandles efter reglerne om den borgerlige retspleje, jf. dog § 990 (hvorefter en straffesag, som er behandlet efter reglerne i den borgerlige retspleje, kan ankes i overensstemmelse med de regler, som gælder i offentlige sager).

I retsplejelovens § 725 er det angivet, hvem retten til privat påtale og fremsættelse af begæring om offentlig påtale tilkommer. Efter retsplejelovens § 726 kan lovovertrædelser, hvis offentlige påtale er betinget af en privat begæring, påtales af en efter § 725 berettiget, såfremt handlingen ikke kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder. Indledes offentlig forfølgning, finder reglerne i § 727, stk. 3, tilsvarende anvendelse.

Af retsplejelovens § 727, stk. 1, følger det, at såfremt en handling, der indeholder en lovovertrædelse, som er henvist til privat forfølgning, tillige indeholder en lovovertrædelse, der er undergi-

vet offentlig påtale, kan påtalemyndigheden efter begæring af den private påtaleberettigede forfølge begge lovovertrædelser under ét. Den private kan i sådanne tilfælde på ethvert trin standse den efter begæringen begyndte forfølgning.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan offentlig påtale af en lovovertrædelse, der er henvist til privat forfølgning, ske, hvis almene hensyn kræver det. Dette gælder dog ikke, hvis der er afsagt dom i en privat straffesag om overtrædelsen, eller hvis retten til privat påtale vedrørende en overtrædelse, der er undergivet betinget offentlig påtale, alene følger af, at handlingen ikke kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder, jf. § 726, 1. pkt.

Af bestemmelsens stk. 3 følger det, at når offentlig forfølgning er indledt efter stk. 2, ophører den privates ret til at påtale. § 345 finder tilsvarende anvendelse. Den private kan tilslutte sig påtalemyndighedens forfølgning, hvis der straks afgives erklæring herom. Den private kan dog ikke kræve udsættelse af sagen, og det påhviler ikke tiltalte eller dennes forsvarer at afgive foreskrevne meddelelser til den private. Standser påtalemyndigheden den begyndte forfølgning, kan den private påtale eller fortsætte sin påtale.

Efter ophavsretslovens § 81, stk. 1 og 6, er sager, der medfører bødestraf, undergivet privat påtale (sager omfattet af ophavsretslovens § 76, stk. 1, § 77, stk. 1, § 78, jf. § 75 c, stk. 1, og § 75 e, og § 79).

Overtrædelser af § 75 og § 78, jf. § 75 b og § 75 c, stk. 2, påtales dog af det offentlige, jf. ophavsretslovens § 81, stk. 4 og 5.

Sager, der medfører fængselsstraf op til 1 år og 6 måneder, er undergivet betinget offentlig påtale, medmindre almene hensyn kræver offentlig påtale, jf. ophavsretslovens § 82 (sager omfattet af § 76, stk. 2, og § 77, stk. 2). Det samme gælder ophavsretskrænkelser af særlig grov karakter, der kan medføre fængselsstraf op til 6 år efter straffelovens § 299 b.

For forsætlige krænkelser af patenter, brugsmønstre, varemærker, design og eneretten til en topografi, der medfører bødestraf, gælder det, at overtrædelser påtales af den forurettede, jf. patentlovens § 57, stk. 3, brugsmønstrelovens § 39, stk. 3, varemærkelovens § 42, stk. 2, designlovens § 36, stk. 3 og chiplovens § 16, stk. 4.

Forsætlige krænkelser af rettigheder til patenter, brugsmønstre, varemærker og design, der under skærpende omstændigheder medfører fængselsstraf i op til 1 år, påtales dog af det offentlige, når den forurettede anmoder herom, jf. patentlovens § 57, stk. 1, brugsmønstrelovens § 39, stk. 3, varemærkelovens § 42, stk. 2, designlovens § 36, stk. 3.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser (direktivforslaget)

Direktivforslaget vurderes i dets nuværende form at ville have visse lovgivningsmæssige konsekvenser, jf. herom i det følgende:

4.1.1. Formål og anvendelsesområde

Det vurderes på det foreliggende grundlag, at artikel 1 i direktivudkastet ikke i sig selv vil have lovgivningsmæssige konsekvenser. Bestemmelsen foreskriver, at direktivet indfører de nødvendige strafferetlige foranstaltninger til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, og at disse foranstaltninger skal finde anvendelse på de intellektuelle ejendomsrettigheder, der er fastsat i fællesskabslovgivningen og/eller medlemsstaternes nationale lovgivning.

4.1.2. Definition af juridisk person

Artikel 2 i direktivudkastet vurderes ikke i sig selv at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.1.3. Strafferetlig overtrædelse

Efter udkastets artikel 3 kræves det, at en forsætlig krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed, der er handelsrelateret, skal anses for at være en strafferetlig overtrædelse. Ligeledes vil forsøg på, medvirken og opfordring til en sådan krænkelse skulle anses for en strafferetlig overtrædelse.

Bestemmelsen er efter sin formulering uklar, og det er derfor på det foreliggende grundlag vanskeligt at fastlægge bestemmelsens rækkevidde.

Det er imidlertid den umiddelbare vurdering, at artiklen må forstås således, at den fastsætter nogle minimumskrav til, hvilke handlinger som skal anses for at være strafferetlige overtrædelser, jf. præambelbetragtning 2, hvoraf det fremgår, at bestemmelserne i retshåndhævelsesdirektivet skal suppleres af strafferetlige bestemmelser, der er tilstrækkeligt afskrækkende, og som finder anvendelse på hele Fællesskabets område. Direktivforslaget kan således ikke antages at tage stilling til, hvordan medlemsstaterne behandler civile krænkelse. Justitsministeriet vil dog søge spørgsmålet nærmere belyst i de videre forhandlinger af forslaget.

Som det fremgår af pkt. 3.1. ovenfor, indeholder de immaterielle love i dag straffebestemmelser, der indebærer, at krænkelser kan straffes med bøde og fængsel. Der stilles ikke i dansk ret krav om, at krænkelsen skal være handelsrelateret, ligesom også groft uagtsomme krænkelser af en immateriel ejendomsrettighed i nogle love er strafsanktioneret, jf. f.eks. ophavsretslovens § 76.

Det er på den baggrund umiddelbart vurderingen, at dansk ret lever op til kravet i direktivforslagets artikel 3.

4.1.4. Sanktioner og andre foranstaltninger

Direktivforslagets artikel 4, der omhandler sanktionerne for de krænkelser, der er nævnt i artikel 3, vil på visse punkter have lovgivningsmæssige konsekvenser.

For så vidt angår artikel 4, stk. 1, litra a, vil Danmark umiddelbart leve op til kravet om, at der for fysiske personers vedkommende skal være mulighed for frihedsberøvende straffe. Som beskrevet ovenfor, er der i samtlige de nævnte love vedrørende immaterielle rettigheder mulighed for at idømme frihedsstraf.

I relation til artikel 4, stk. 1, litra b, nr. 1, hvori der stilles krav om, at såvel fysiske som juridiske personer skal kunne pålægges bøder, vurderes det ligeledes, at dansk ret lever op til kravet herom.

Endvidere lever Danmark op til kravet i artikel 4, stk. 1, litra b, nr. 2, om, at genstande m.v. skal kunne konfiskeres, jf. straffelovens §§ 75-77 a.

For så vidt angår artikel 4, stk. 2, vurderes det, at bestemmelsen på visse punkter vil kunne give anledning til ændringer af dansk ret. Dette gælder navnlig med hensyn til den foreslåede artikel 4, stk. 2, litra b, hvorefter der skal være mulighed for delvis eller fuldstændig, definitiv eller midlertidig lukning af den virksomhed eller den forretning, der hovedsageligt har været impliceret i krænkelsen, den foreslåede artikel 4, stk. 2, litra d, om anbringelse under retligt tilsyn, den foreslåede artikel 4, stk. 2, litra e, om likvidation, og den foreslåede artikel 4, stk. 2, litra f, om udelukkelse fra at modtage offentligt tilskud.

De pågældende sanktioner kan således ikke i dag fastsættes ved en forsætlig krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed.

Derudover vurderes artikel 4, stk. 2, litra g, om offentliggørelse af retsafgørelser at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser. Det fremgår således i dag af retsplejelovens § 1017 d, at domme og kendelser i straffesager kun må gengives offentligt, når der er anonymiseret, således

at sigtedes, tiltaltes, forurettedes eller vidners identitet ikke fremgår. Derudover sætter straffeloven og persondataloven ligeledes begrænsninger for offentliggørelse af oplysninger om straf. Persondataloven, som gennemførte persondatadirektivet i dansk ret, og relationer til dette direktiv ses således ikke omtalt i nærværende direktivforslag.

Derimod er det mere tvivlsomt, om kravet om tilintetgørelse, jf. artikel 4, stk. 2, litra a, og kravet om midlertidigt eller varigt forbud mod at drive virksomhed, jf. artikel 4, stk. 2, litra c, vil kræve lovændringer. Bestemmelsen om tilintetgørelse skal ses i forhold til retshåndhævelsesdirektivets bestemmelser i artikel 10. I det omfang der efter det foreliggende direktivforslags artikel 4, stk. 2, litra a, stilles krav om, at en foranstaltning om tilintetgørelse både skal kunne udgøre en strafretlig sanktion og en civilretlig sanktion, vil bestemmelsen formentlig kræve ændringer i den gældende lovgivning, jf. bl.a. ophavsretslovens § 84.

4.1.5. Gennemførelse og ikrafttræden

Artikel 5 og 6 vurderes ikke i sig selv at ville kræve lovændringer.

4.2. Lovgivningsmæssige konsekvenser (forslag til rammeafgørelse)

Udkastet til rammeafgørelse vurderes i dets nuværende form at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser på en række punkter, jf. herom i det følgende:

4.2.1. Rammeafgørelsens formål

Artikel 1 i udkastet til rammeafgørelse vurderes ikke i sig selv at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2.1. Sanktioner

Artikel 2, stk. 1, i udkastet til rammeafgørelse vil have lovgivningsmæssige konsekvenser, idet de krænkelser, som er omfattet af direktivudkastets artikel 3, skal kunne straffes med en maksimumsstraf på mindst 4 års fængsel, når lovovertrædelsen er begået inden for rammerne af en kriminel organisation, eller når overtrædelsen medfører sundheds- eller sikkerhedsrisiko.

Som det fremgår af pkt. 3.1. ovenfor, går strafferammen for langt de fleste tilfælde af krænkelse af immaterielle rettigheder i dag op til 1 års fængsel eller fængsel i 1 år og 6 måneder. Kun særligt alvorlige overtrædelser af ophavsretsloven kan i dag straffes med fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 299 b.

Artikel 2, stk. 2, indebærer, at medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at fysiske eller juridiske personer, der har begået en overtrædelse omfattet af artikel 3 i direktivudkastet, idømmes sanktioner, der er effektive, proportionale og afskrækkende, herunder i form af strafferetlige bøder og administrative bøder.

Efter artikel 2, stk. 2, litra a og litra b, skal medlemsstaterne indføre en maksimumsbøde på mindst 100.000 EUR for overtrædelser, der ikke tilhører den groveste kategori, og en maksimumsbøde på mindst 300.000 EUR for de tilfælde, der er omfattet af krænkelse begået inden for en kriminel organisation, eller når overtrædelsen medfører sundheds- eller sikkerhedsrisiko.

Det er vurderingen, at dansk ret lever op til disse bestemmelser, idet der efter dansk ret ikke er et bødemaksimum i straffebestemmelserne i de immaterielle love. Forslaget til rammeafgørelse stiller således ikke krav til strafudmålingen i de konkrete sager, men fastsætter blot hvilken strafeframme medlemsstaterne mindst skal fastsætte.

Det er ligeledes vurderingen, at artikel 2, stk. 3, ikke vil kræve lovændringer. Bestemmelsen er således fakultativ, idet det fastsættes, at medlemsstaterne kan idømme hårdere straffe, end der er fastsat i rammerne i stk. 1 og 2.

4.2.3. Udvidede konfiskationsbeføjelser

Det er vurderingen, at artikel 3 ikke vil medføre lovgivningsmæssige konsekvenser. Bestemmelserne i straffelovens §§ 75-77 a, vil således opfylde kravene i bestemmelsen.

4.2.4. Fælles efterforskningshold

I artikel 4 er det fastsat, at rettighedshaverne eller deres repræsentanter og eksperter skal have mulighed for at deltage i efterforskninger af lovovertrædelser som omhandlet i artikel 3 i direktivudkastet.

Som det fremgår af pkt. 3.4., ovenfor vedrørende retshjælpskonventionen, kan det i den udstrækning, der er hjemmel herfor i den nationale ret i de berørte medlemsstater eller i eventuelle juridiske instrumenter, der finder anvendelse mellem dem, aftales, at andre end repræsentanter for de kompetente myndigheder i de medlemsstater, der opretter det fælles efterforskningshold, kan deltage i holdets arbejde.

Under hensyn til, at det ikke tydeligt fremgår af bestemmelsen, hvad der skal forstås ved ”deltage i efterforskninger” har Justitsministeriet ikke foretaget en nærmere vurdering af, om bestem-

melsen vil kræve lovændringer. Bestemmelsens rækkevidde vil blive søgt afklaret under de videre forhandlinger af forslaget.

4.2.5. Kompetence og koordinering af retsforfølgningen

Artikel 5, stk. 1, i udkastet til rammeafgørelse vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser, jf. straffelovens §§ 6-9.

I relation til artikel 5, stk. 2 og 3, er det umiddelbart vurderingen, at bestemmelserne ikke vil kræver lovgivningsmæssige ændringer.

4.2.6. Påtalekompetencen

Som det fremgår af pkt. 3.7. ovenfor, er der i flere af de danske love vedrørende immaterielle rettigheder delt kompetence. Nogle overtrædelser er underlagt privat påtalekompetence, mens andre overtrædelser er underlagt betinget offentlig påtale, hvor det offentlige kun kan påtale krænkelserne, hvis der foreligger en begæring fra den forurettede, eller hvis almene hensyn kræver offentlig påtale. Det følger dog af retsplejelovens § 727, stk. 2, at det offentlige ligeledes kan påtale krænkelser, der er undergivet privat påtale, hvis almene hensyn kræver det. Det kan på den baggrund give anledning til tvivl, om en uændret vedtagelse af den foreslåede bestemmelse i artikel 6 vil betyde, at de nugældende påtalebestemmelser på området vil skulle ændres.

4.2.7. Gennemførelse og ikrafttræden

Artikel 7 og 8 vurderes ikke i sig selv at ville kræve lovændringer.

4.3. Statsfinansielle konsekvenser

Det er vurderingen, at de to forslag samlet set i de foreliggende udformninger ikke vil have statsfinansielle konsekvenser af betydning.

5. Høring

Forslaget er sendt i høring hos Activinova, Adjunkt Hanne Kirk Deichmann, Advokatrådet, Akademiet for de Tekniske Videnskaber, Antipiratgruppen, Arkitektforbundet, Alfa-Laval Fish And Meat Engineering A/S, ALK-Abelló, Arla Foods, Astma-Allergi Forbundet, AUTIG Autobranchens Industriforening i Danmark, Beagle, Bech, Bruun Dragsted Advokatfirma, BFID Brancheforeningen for farmaceutiske, Biblioteksstyrelsen, Biodania, Bioteknologisk Institut, Brancheforeningen for Frø, Bryggeriforeningen, Brødrene Hartmann A/S, Budde, Schou &

Ostenfeld A/S, Biblioteksstyrelsen, Business Software Alliance, Carlsberg A/S, Chas. Hude A/S, Chr. Hansen A/S, Coloplast A/S, COOP A/S - Centrallaboratoriet, Coop Danmark A/S, Copy-Dan, DAFFO, DAKO A/S, DAKOFO, Danfoss A/S, Danisco A/S, Danmarks Aktive Forbrugere, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Fiskeindustri- og Eksportforening, Danmarks Jordbrugsforskning, Danmarks Tekniske Universitet, Danmarks Forskningsbiblioteksforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Artist Forbund, Dansk Filmfotograf Forbund, Dansk Forening til Bekæmpelse af Produktpirateri, Dansk Forfatterforening, Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Journalistforbund, Dansk Kapelmesterforening, Dansk Komponistforening, Dansk Musiker Forbund, Dansk Musikforelægger forening, Dansk Skuespillerforbund, Dansk Solist-Forbund, Danske Billedkunstneres Fagforening, Danske Dagblades Forening, Danske Dramatikeres Forbund, Danske Filminstruktører, Danske Jazz-, Beat- og Folke-musikautorer, Danske Mediers Forum, Danske Reklamebureauers Brancheforening, Danske Skønlitterære Forfattere, Danske Teatres Fællesorganisation, Datatilsynet, Den danske Boghandlerforening, Den danske Forelæggerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Det Danske Filminstitut, Det Kgl. Bibliotek, Det Kgl. Teater, Digital Forbruger Danmark, Docent Thomas Riis, DR, Dansk Design Center, Dansk Erhvervsgartnerforening, Dansk Forening for Industriens Patent- og Varemærkespecialister, Dansk Forening til Bekæmpelse af Produktpirateri, Dansk Frøhandler Forening, Dansk Fødevareråd, Dansk Handel & Service, Dansk Industri, Dansk Isindustri, Dansk Landbrug, Dansk Patent- og Varemærkekonulentforening af 1953, Dansk Pelsdyravlerforening, Dansk Planteværn, Dansk Supermarked, Dansk Toksikologi Center, Dansk Transport og Logistik, Dansk Varefakta Nævn, Danske Frøavlere, Danske Helsekostforretningers Brancheforening, Dansk Landbrugsrådgivnings Landscenter, Danske Læskedrik Fabrikanter, Danske Slagterier, De Danske Patentagenters Forening, Den Danske Dommerforening, Den danske Brancheorganisation for Vitalmidler, DEG Dansk Erhvervsgartnerforening, Den Danske Dyr lægeforening, Det Danske Fjerkræråd, Det Veterinære Sundhedsråd, Det Økologiske Fødevareråd, Det Økologiske Råd og Selskab, DFO - Dansk Flavour Organisation, Diabetesforeningen, Direktoratet for FødevarerErhverv, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Dumex-Alpha A/S, Durascan Medical Products A/S, Elektronikindustrien, Emballageindustrien, Erhvervs og Byggestyrelsen, Ernæringsrådet, F.L. Smidth & Co. A/S, Ferring A/S, Ferrosan A/S, FødevarerIndustrien, Film- og TV-arbejderforeningen, Forbrugerrådet, Foreningen af Politimestre i Danmark, Foreningen af Bioteknologiske Industrier i Danmark, Foreningen af Dagligvaregrossister, Foreningen af Danske Planteforædlere, Foreningen af Danske Spiritusfabrikanter, Foreningen af Danske Designere, Foreningen af Danske Stammeejere af Mark- og Havefrø, Foreningen af Frugtvinfabrikanter i Danmark, Foreningen Af Kommercielle Danske Internet Sites, Foreningen for Danmarks Farve- og Lakindustri, Foreningen for Danmarks Fiskemel- og Fiskeolieindustri, Foreningen Industriel Retsbeskyttelse, Frugtindustriforeningen, FødevarerIndustrien, Forbrugerrådet, Forenede Danske Antenneanlæg, Foreningen af Danske Sceneinstruktører, Foreningen for Videogramdistributører i Danmark, Foreningen for Dansk Internethandel, Fællesrådet for Udvøvende Kunstnere, GN Danavox A/S, Gosh Cosmetics (E. Tjelleesen) A/S), Gramex,

H. Lundbeck A/S, Haldor Topsøe A/S, Hans Harding ApS, Heat Transfer Tønder A/S, Heiden A/S, Helsebranchens Leverandørforening, Høiberg ApS, HORESTA, HTS Interesseorganisationen, Håndværksrådet, Hexal A/S, Ingeniørforbundet i Danmark, Ingeniørforeningen i Danmark, Institut for Menneskerettigheder, Internationalt Patentbureau A/S, IT-Branche-foreningen, IFPI Danmark, Kommunernes Landsforening, KODA, Kulturarvsstyrelsen, Kunstrådet, Kaffe- & Teimportørforeningen, Kaj Hansen ApS, Konkurrencestyrelsen, Kosan Teknova A/S, KVL, Kødbranchens Fællesråd, Landboforeningerne, Landbrugsrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter, Landsforeningen til fremme af opfinders rettigheder v. Willy Pedersen, Landsorganisationen i Danmark LO, Larsen & Birkeholm A/S, LEGO Holding A/S, LEGO Juris A/S, LIF Lægemedelindustriforeningen, Lindholm & Co. A/S, LK A/S, Løvens Kemiske Fabrik, Lektor Morten Rosenmeier, Multi Medie Foreningen, Nordisk Copyright Bureau, Magnus Jensens Eftf., Man B&W Diesel A/S, Mejeriforeningen, MIFU, NeuroSearch A/S, Nilfisk-Advance A/S, NIRO A/S, NKT Research & Innovation A/S, NOAHs Sekretariat, NOPALAX, Nordisk Copyright Bureau, Novo Nordisk A/S, Novozymes A/S, Nycomed A/S, Nærbutikkernes Landsforening, Nærings- og Nydelsesmiddelarbejderforbundet, Ole Olsson Rådgivende Civilingeniører ApS, Opfinderforeningen.dk, Ophavsretligt Forum, Oticon A/S, Patentgruppen ApS, Patrade A/S, PCG, Piratgruppen, Plastindustrien i Danmark, Plantenyhedsnævnet, Plesner, Svane, Grønborg advokatfirma, Plougmann & Vingtoft A/S, Politidirektøren i København, Politifuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, Pressalit A/S, Producentforeningen, Producenter af Komprimerede Gasser, Professor Jens Schovsbo, Professor Mads Bryde Andersen, Professor Palle Bo Madsen, Professor Peter Blume, Profa A.m.b.A, Præsidenten for Østre landsret, Præsidenten for Veste Landsret, Præsidenten for Københavns Byret, Præsidenten for Retten i Århus, Præsidenten for Retten i Odense, Præsidenten for Retten i Aalborg, Præsidenten for Retten i Roskilde, Radiometer Medical A/S, RBF RestaurationsBranchens Forbund, Rektorkollegiet, RettighedsAlliancen, Rockwool International A/S, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Sabroe Refrigeration A/S, Sammenslutningen af Danske Havne, Sammenslutningen af Danske Scenografer, Sammenslutningen af lokale radio- og tv-stationer, Samrådet for Ophavsret, Solistforeningen af 1921, Sandel, Løje & Wallberg, Scan-Foam Cleaning Equipment ApS, Statsbiblioteket, STOP I/S, Sammenslutningen af Danske Fiskeriforeninger, Sammenslutningen af Danske Sortsejere, SEDAN, Specialarbejderforbundet i Danmark, SJP Consult, Slagteriernes Forskningsinstitut, Skandinavisk Tobakskompagni A/S, Smithkline Beecham Consumer Health Care, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, Statens Seruminstitut, Sø- og Handelsretten, TDJ, TDC, Teknologirådet, Teknologisk Institut, TV2/Danmark, TVDanmark, Udvalget for plantesorter og udsæd, Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde (UBVA), Unomedical A/S, VELUX Industri A/S, Veterinærmedicinsk Industriforening, Viking Life-Saving Equipment A/S, Vita Care A/S, VSOD, Zacco Danmark A/S, Øgruppen – Dansk Økologileverandørforening, Økologisk landsforening.

Justitsministeriet har fastsat høringsfristen til fredag den 16. december 2005.

6. Nærhedsprincippet

Ifølge Kommissionen er varemærkeforfalskning og piratkopiering samt andre krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder et fænomen i stadig stigning. Det har internationale dimensioner og udgør en alvorlig trussel for samfundsøkonomierne og staterne.

Kommissionen anfører, at TRIP's-aftalen¹ (som er en WTO-aftale om handelsrelaterede aspekter af intellektuelle ejendomsrettigheder, der har til formål at sikre effektiv beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder) bl.a. indeholder strafferetlige bestemmelser, der udgør fælles

regler, der gælder på internationalt plan, men at forskellene mellem medlemsstaternes strafferetlige sanktioner imidlertid er for store og hæmmer en effektiv bekæmpelse af krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

Det betyder efter Kommissionens opfattelse, at erhvervslivet mister tilliden til det indre marked, og det medfører faldende investeringer i innovation og kreativ virksomhed.

Det er endvidere Kommissionens opfattelse, at forskellene i de nationale sanktionsordninger ikke kun er til skade for det indre marked, men at dette ligeledes er problematisk for forbrugerbeskyttelsen, navnlig når det gælder sundhed og sikkerhed.

Kommissionen finder på den baggrund, at det er vigtigt at få bekæmpet dette fænomen. Krænkelser af intellektuelle ejendomsrettigheder er således blevet attraktive aktiviteter på lige fod med andre aktiviteter inden for organiseret kriminalitet, f.eks. ulovlig narkotikahandel.

Efter Kommissionens opfattelse er det nødvendigt, at der sker en tilnærmelse af medlemsstaternes love og andre mekanismer, herunder at der indføres strafferetlige bestemmelser, der styrker og forbedrer bekæmpelse af varemærkeforfalskning og piratkopiering og supplerer direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

På den baggrund anfører Kommissionen om nærhedsprincippet, at da målet for den planlagte handling ikke i tilstrækkelig grad vil kunne nås ved hjælp af en national indsats, og da direktivforslaget og forslaget til rammeafgørelse ikke går ud over, hvad der er nødvendigt, kan EU træffe foranstaltninger for at nå dette mål.

¹ Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights

Regeringen finder på det foreliggende grundlag, at forslagene ikke kan anses for at være i strid med nærhedsprincippet, da formålet med forslagene som nævnt er at styrke EU's indsats mod varemærkeforfalskning og piratkopiering m.v., som ofte vil være af grænseoverskridende karakter, gennem en indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning vedrørende strafbare handlinger, de strafferetlige sanktioner samt fælles efterforskningshold og samordning af påtalekompetencen i sager på området.

7. Andre medlemsstaters kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig dansk holdning

Fra dansk side finder man på nuværende tidspunkt – hvor den igangsatte høring ikke er endelig afsluttet – ikke at burde tage stilling til de væsentlige spørgsmål, herunder hjemmelsspørgsmål, som forslagene giver anledning til.

9. Orientering af andre af Folketingets udvalg

Grundnotatet om forslaget til direktiv om strafferetlige foranstaltninger til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og forslaget til rammeafgørelse om en styrkelse af de strafferetlige rammer til bekæmpelse af intellektuelle ejendomsrettigheder sendes – ud over til Folketingets Europaudvalg – også til Folketingets Retsudvalg.